

เมื่อบิดาบุญธรรมไม่ใช่บิดาผู้ให้กำเนิด ปัญหาจึงเกิดตอนไปสมัครเรียนต่อ

โดย นายปกครอง

การเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย นอกจากจะใช้วิธีการสอบคัดเลือก ในบางกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษ มหาวิทยาลัยอาจใช้วิธีการคัดเลือกจากนักเรียนในพื้นที่ โดยมีเงื่อนไขตามประกาศว่า.. **ผู้สมัครสอบ บิดา หรือมารดา** ต้องมีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านในเขตพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

มีปัญหาว่า ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านของบิดาหรือมารดา หมายถึงถึงที่อยู่ตามทะเบียนบ้านของบิดาบุญธรรมด้วยหรือไม่ ???

คดีปกครองที่จะนำมาเสนอในวันนี้

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ เกิดจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้ออกประกาศรับสมัครสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ และประจำปีการศึกษา ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีตามโครงการพัฒนากำลังคนด้านการแพทย์และสาธารณสุข ในแผนการลงทุนเสริมสร้างโครงสร้างสาธารณสุขแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๙ – พ.ศ. ๒๕๕๒) ที่จะต้องผลิตแพทย์โดยคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาจากคนในพื้นที่และให้กลับไปปฏิบัติงานในภูมิลำเนา

โดยประกาศรับสมัครสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งสองปีการศึกษาดังกล่าวได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครประการหนึ่ง ว่า **ประกาศฯ ปี ๒๕๕๔** กำหนดว่า...**ผู้สมัคร หรือบิดา หรือมารดา** ส่วนประกาศฯ ปี ๒๕๕๕ กำหนดว่า..**ผู้สมัคร หรือบิดาผู้ให้กำเนิด หรือมารดาผู้ให้กำเนิด** มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตจังหวัดที่มหาวิทยาลัยกำหนด ไม่น้อยกว่า ๓ ปี ต่อเนื่องกันในปัจจุบันนับถึงวันสมัคร

นาย ก. ได้สมัครสอบตามประกาศรับสมัครสอบ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ โดยยื่นเอกสารสำเนาทะเบียนบ้านของตนและของ**บิดาบุญธรรม** แต่คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบหลักฐานได้ตัดสิทธินาย ก. โดยให้เหตุผลว่า ขาดคุณสมบัติเนื่องจากในวันที่สมัครสอบนาย ก. มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านอยู่ในจังหวัดอื่นที่ไม่อยู่ในเขตพื้นที่ที่กำหนด อีกทั้งไม่มีสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านของ**บิดาหรือมารดาโดยกำเนิด หรือโดยชอบด้วยกฎหมาย** มาเป็นหลักฐานในการสมัครสอบ

นาย ก. เห็นว่า ตนมี**บิดาบุญธรรม**ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่เป็นพื้นที่ที่ได้รับสิทธิตามประกาศฯ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ และมารดาผู้ให้กำเนิด เกิดและอาศัยอยู่ที่จังหวัดเดียวกันมา ๒๐ ปีเศษ การกำหนดคุณสมบัติดังกล่าวเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

นาย ก. จึงนำคดีมาฟ้องอธิการบดี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และ มหาวิทยาลัย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ต่อศาลปกครอง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้**เพิกถอนคำสั่งตัดสิทธิการสมัครสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาฯ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ และเพิกถอนประกาศรับสมัครสอบ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๕**

การที่ประกาศรับสมัครสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาฯ โดยกำหนดว่า “...**บิดาผู้ให้กำเนิด หรือมารดาผู้ให้กำเนิด...**” **ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ???**

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยออกประกาศที่พิพาททั้งสองฉบับ และทำการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีตามประกาศ เป็นการดำเนินการที่มีฐานที่มาจากมติคณะรัฐมนตรีตามโครงการพัฒนากำลังคนด้านการแพทย์และสาธารณสุข ในแผนการลงทุนเสริมสร้างโครงสร้างสาธารณสุขแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๙ – พ.ศ. ๒๕๕๒) ดังนั้น การที่ประกาศฯ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัคร ว่า “**บิดา**” มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านเขตจังหวัดที่มหาวิทยาลัยกำหนด และตาม

ประกาศฯ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๕ กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัคร ว่า “บิดาผู้ให้กำเนิด” มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน ในเขตจังหวัดที่มหาวิทยาลัยกำหนด จึงเป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องการขาดแคลนแพทย์ในชนบท ซึ่งมีเหตุผลความจำเป็นเป็นพิเศษเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ประกาศทั้งสองฉบับดังกล่าวจึงชอบด้วย กฎหมายแล้ว

นอกจากนี้ ประกาศฯ ก็ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัคร โดยให้พิจารณาเฉพาะข้อมูลที่อยู่ ตามทะเบียนบ้านของบิดาเท่านั้น แต่ให้พิจารณาไปถึงที่อยู่ตามทะเบียนบ้านของผู้สมัคร หรือที่อยู่ตาม ทะเบียนบ้านของมารดาผู้สมัครด้วย แม้บิดาของผู้สมัครไม่ได้มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านในเขตจังหวัดตามที่ กำหนด แต่หากตัวผู้สมัครเอง หรือมารดาของผู้สมัคร คนใดคนหนึ่ง มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านในเขตจังหวัด ตามประกาศดังกล่าว ก็ถือว่าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนในการเข้าสอบคัดเลือกเช่นกัน

การออกประกาศที่พิพาทจึงไม่เป็นการจำกัดสิทธิของผู้ฟ้องคดีเกินสมควร

เมื่อผู้ฟ้องคดี หรือบิดาหรือมารดา ไม่ได้มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านในเขตจังหวัดที่มหาวิทยาลัย กำหนด จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติอย่างชัดเจน ส่วนบิดาบุญธรรม แม้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดที่มหาวิทยาลัย กำหนด รวมถึงมารดาผู้ให้กำเนิดเคยเรียนและอาศัยอยู่ที่จังหวัดเดียวกันมานาน ถือเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่ตรงกับ เงื่อนไขตามประกาศทั้งสองฉบับ การตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีในการสมัครสอบตามประกาศ จึงชอบแล้ว

กล่าวโดยสรุปก็คือ เมื่อประกาศรับสมัครสอบไม่ได้กำหนดคุณสมบัติในเรื่องภูมิลำเนาของ บิดาบุญธรรม (ซึ่งไม่ใช่บิดาผู้ให้กำเนิด) จึงไม่ต้องพิจารณาภูมิลำเนาของบิดาบุญธรรม และนอกจากนี้ คดีนี้ ศาลยังจะได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการใช้อำนาจของฝ่ายปกครอง โดยหากมีเหตุผลความจำเป็นพิเศษเพื่อประโยชน์ ของทางราชการ อาจกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขหรือคุณสมบัติเป็นการเฉพาะก็ได้ และไม่ถือเป็นการจำกัดสิทธิ ของประชาชนเกินสมควร แต่กระนั้น การใช้อำนาจทางปกครองในลักษณะดังกล่าวจะต้องมีเหตุผลที่หนักแน่น ควรค่าแก่การรับฟัง มิฉะนั้นจะถือเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้ ผู้สนใจสามารถศึกษารายละเอียดได้จาก คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๕๙ - ๒๖๐/๒๕๖๑ ... ครับ !!!
